

Motion till riksdagen

1989/90:Ub50

av Birthe Sörestedt m.fl. (s)

med anledning av prop. 1989/90:90 om forskning

Universiteten är av tradition mansdominerade arbetsplatser. Det är männens kultur och värderingar som får avgöra vad som skall betraktas som god forskning, och det är skillnaden mellan könen som försvårar männens förståelse för kvinnornas goda forskningsinsatser. Detta får vittgående konsekvenser för både kvinnliga forskare och kvinnoforskningen. Det är fortfarande långt till jämställdhet mellan kvinnor och män inom forskning och forskarutbildning.

Som inte minst framgår av de diagram som redovisas i propositionen är kvinnornas andel av tjänster i undervisning och forskning vid universitet och högskolor låg. I propositionen anges att kvinnornas andel inom forskarutbildning och forskning relativt väl avspeglar deras andel inom den grundläggande högskoleutbildningen. Detta konstaterande kan i vart fall inom flera fakultetsområden ifrågasättas utifrån de redovisade diagrammen.

Den brist som finns på arbetsrum vid universiteten drabbar de kvinnliga doktoranderna särskilt hårt och befrämjar inte behovet av gemensamma forskningsprojekt, utan får oftast till följd att kvinnor arbetar ensamma.

De kvinnliga forskarnas kompetens måste i olika sammanhang lyftas fram så att kvinnorna inte hamnar utanför forskargrupperna. Effekten kan annars bli den att kvinnor, även efter det att de disputerat, inte fortsätter och fullföljer forskarkarriären.

Om det är samhällets mål att öka antalet kvinnliga forskare vid universiteten krävs det omfattande åtgärder, vilka bland annat kan bestå i att kvinnliga forskare får verka som

- handledare för kvinnliga doktorander
- ledamöter i betygsnämnder
- opponenter för kvinnors avhandlingar
- ledamöter i tjänsteförslagsnämnder och andra viktiga beslutande organ som t ex forskningsrådets styrelser.

Kvinnoforskningen beskriver vardagens verklighetsproblem och denna verklighet skall förstås ur kvinnors perspektiv. Den brist på tvärvetenskapligt angreppssätt som den traditionella forskningen och undervisningen uppvisar försvårar möjligheterna till att införa nya perspektiv och teorier. Det krävs en ökad kursgivning, konferenser, seminarier, specialbibliotek och internationella kontakter för att främja och stödja kvinnoforskningen. Varda-

gen är inte uppdelad i vetenskapliga discipliner och det är därför som kvinnoforskningen bedrivs mest framgångsrikt i ett tvärvetenskapligt samarbete, vilket också vinner stöd i erfarenheterna från utländska universitet.

Detta angreppssätt är svårt att passa in i den rådande organisatoriska strukturen och det traditionella tankesättet.

Om kvinnoforskningen skall prioriteras måste större satsningar göras. Våra nordiska grannar har tagit ett större ansvar för att utveckla kvinnoforskningen än vad som är fallet i vårt land. Danmark har exempelvis antagit en aktionsplan för kvinnoforskning. Ett ökat anslag till kvinnoforskning i form av att en viss procentsats av varje fakultets anslag avsätts särskilt för kvinno- och jämställdhetsforskning skulle ge den tvärvetenskapliga forskningen det stöd som en prioritering innebär.

Det är en mycket bra forskningspolitisk insats som regeringen föreslår genom inrättandet av tre professorer för kvinno- och jämställdhetsforskning per den 1 juli 1991, men även här i Sverige bör det nu bli aktuellt att anta en aktionsplan för ett ökat stöd och en långsiktig inriktning vad gäller kvinno- och jämställdhetsforskning.

Internationellt används begreppet kvinnoforskning. Jämställdhetsforskning är ett okänt begrepp. Även om ett försök gjorts till definition av de olika forskningsgrenarna, behövs det ett förtydligande av vad vi i Sverige innefattar under de olika benämningarna. Och det kan inte ses som tillfredsställande att begreppens förtydligande skall överlåtas åt forskarna. Det måste vara regeringens och riksdagens uppgift och ansvar att klargöra vad de olika forskningsdisciplinerna innefattar. Det bör också utredas om vi kan ansluta oss till den internationella terminologin.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att öka antalet kvinnliga forskare,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en långsiktig plan för att öka kvinnoforskningen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett förtydligande av begreppen jämställdhetsforskning och kvinnoforskning.

Stockholm den 20 mars 1990

Birthe Sörestedt (s)

Maja Bäckström (s)

Margit Sandéhn (s)

Grethe Lundblad (s)

Ingegerd Anderlund (s)